

Posudek

na rigorózní práci Mgr. Sandry Š o t o v é , napsané na téma „Autonomie vůle zůstavitele“ (stran 104; připojeny anglické resumé, seznam použité literatury a dalších pramenů, zejména judikatury českých obecných soudů – krajských a Nejvyššího soudu ČR; kromě toho jsou v práci citována některá rozhodnutí německých a rakouských soudů).

Rigorózní práce je spolu se stručným úvodem a závěrem rozdělena do pěti velkých částí. Rigorózníka své výklady začíná historickým výkladem, aby pak hlavní těžiště své práce (celkem tři kapitoly) věnovala rozboru platné občanskoprávní úpravy, týkající se ať již přímo či nepřímo zkoumaného tématu. Ve čtvrté kapitole se rigorózníka zabývá návrhem nového občanského zákoníku, načež své výklady zakončuje v páté kapitole přehledem úpravy problematiky autonomie vůle v německém a švýcarském právu.

Rigorózní práce jako celek je zpracována s patřičnou pečlivostí. Celý obsah i způsob zpracování svědčí i o poctivé přípravě rigorózníky. Pokud jde o současnou platnou právní úpravu autonomie vůle rigorózníka se opodstatněně věnuje zejména problematice závětního dědění (náležitosti závěti, její formy, její obsah a prvky, zřízení nadace a nadačního fondu závětí, ochrana neopomenutelných dědiců, vydědění). Zejména tato část práce svědčí o uspokojivé znalosti platné pozitivněprávní úpravy, o přehledu této problematiky, kterou má rigorózníka po odborné literatuře, zejména pak o orientaci v příslušné judikatuře, kterou na různých místech své práce rigorózníka doplňuje vlastními výklady. Ve všech těchto směrech je třeba ocenit pečlivost jejího analytického přístupu.

Jednu – již výše vzpomenutou - část své rigorózní práce věnuje rigorózníka vzhledem k časovému harmonogramu svého zpracování – i návrhu nového občanského zákoníku. Rigorózníka v ní objasňuje podstatné rozvinutí principu autonomie vůle zůstavitele v tehdy ještě stále jen v návrhu nového

občanského zákoníku. Zvláštní pozornost je v této souvislosti věnována rigorózní dědické smlouvě, kterou podrobuje pečlivé analýze. V této souvislosti správně připomíná, jak bude třeba v současné společnosti čelit i tomu, aby právě tohoto nového dědickoprávního institutu nebylo zneužíváno. Z dalších institutů nového občanského zákoníku se rigorózní věnuje při sledování dalších aspektů vůle autonomie zůstavitele i o „staronových“ institucích odkazu, zřeknutí se dědictví a dovětku. Podle mého názoru by si však tyto zmíněné instituty zasloužily ze strany rigorózní větší pozornost. To se týká zejména nové úpravy odkazů, která může v praxi vyvolávat některé komplikace zneužívání, o kterém se zmiňuje již v souvislosti s dědickou smlouvou. Závěrečnou samostatnou část práce tvoří výklady rigorózní o úpravě autonomie vůle zůstavitele v německém a švýcarském právu. V tomto směru jsou podané výklady určitým přínosem pro bližší poznání této zásady občanského práva i v našich podmínkách. V této souvislosti lze jen litovat, že část těchto výkladů nepropojila rigorózní s výklady o českém dědickém právu a o uplatnění zásady autonomie vůle zůstavitele v něm. Čtenář by tak získal snazší možnost potřebného srovnání i inspirace.

V závěru své práce rigorózní správně zdůrazňuje, že v návrhu nového občanského zákoníku dochází – oproti dosavadnímu občanskoprávnímu stavu k podstatnému rozvoji zkoumané zásady autonomie vůle. Ta se do této chvíle v našich právních poměrech neuplatňovala v potřebné míře (srov. různé peripetie vývoje této zásady, zejména v období účinnosti občanského zákoníku z r.1964). Je třeba souhlasit s rigorózní když zdůrazňuje, že celková úprava dědického práva, zejména pak uplatnění zásady autonomie vůle zůstavitele byly v občanském zákoníku z r. 1964 značně „poddimenzovány“.

Rigorózní si však zároveň klade otázku, zda návrh celkové nové úpravy dědického práva, která se jí jeví poměrně velmi rozsáhlá, podrobná a kazuistická, neznamená naopak její určité „předimenzování“. To lze dovodit z jejích závěrečných vývodů, podle kterých připravovaná ustanovení dědického práva jako celku jsou poměrně dosti komplikovaná a že v praxi mohou vést - mj. i vzhledem k poměrně krátké legisvakanci lhůtě – k výkladovým

komplikacím. To vše samozřejmě ukáže budoucí praxe, která je nejspolehlivějším měřítkem efektivity každé právní úpravy.

Z hlediska zvolené systematiky předložené rigorózní práce lze konstatovat, že výklady rigorózní práce jsou přehledně členěny, správně respektují její postup od obecného ke zvláštnímu.

I po formální stránce je úroveň rigorózní práce uspokojivá. Rigorózní práce se věcně a srozumitelně vyjadřuje, učiněné závěry jsou pro čtenáře jasné.

Práci doporučuji k obhajobě s tím, že při ústní obhajobě bude rigorózní práce věnovat bližší pozornost některým otázkám již nově přijatého občanského zákoníku, o který se v práci sama zmiňuje (odkaz, zřeknutí se dědictví, dovětek).

Práci doporučuji k obhajobě.

Prof. JUDr. Jiří Š v e s t k a, DrSc